

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю
з представниками МБО «ПАРТНЕРСТВО «КОЖНІЙ ДИТИНІ»
(заступником директора Кияницею Зінаїдою Петрівною і спеціалістом з
навчально-методичної роботи, психологом Петушковою Ларисою
Антонівною)

*Інтерв'юєр: Петрович Ж.В., професор кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи Інституту людини
Київського університету імені Бориса Грінченка*

1. Яку роботу в сфері Вашої професійної діяльності, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи наступних рівнів?

- 1) **Доктор філософії (кандидат наук):** експертна робота, координація та консультування щодо впровадження нововведень, інновацій, науково-методичний супровід проєкту, програми, що впроваджується, розроблення науково-методичних матеріалів, навчальних програм;
- 2) **Магістр:** також може виконувати експертну роботу на більш оперативному рівні, управління робочими, творчими групами, консультування в процесі впровадження проєктів, розроблення методичних матеріалів, тренінгових модулів;
- 3) **Бакалавр:** здійснення діяльності в рамках асистента чи адміністратора проєкту, статистично-адміністративна діяльність, координаційна робота, виконання операційних завдань.

2. Чим, на ваш погляд, мають відрізнятися завдання, які вирішують працівники з освітою бакалавра, магістра, доктора філософії?

Бакалавр може починати роботу в проєктах з більш простих завдань на рівні виконання доручень, працювати за чіткими інструкціями та алгоритмами, які вже розроблені. Працівники з освітою магістра можуть вже планувати діяльність в рамках реалізації проєкту, розробляти інструкції та алгоритми діяльності. Доктор філософії буде більш корисним в здійсненні науково-методичного супроводу проєкту, розробленні та впровадженні інновацій, узагальненні результатів та виробленні рекомендацій тощо.

3. Що, на ваш погляд, мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працювати у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

В першу чергу розуміти і розділяти цінності організації, її місію і візію, адже це основа, на якій базується діяльність всієї організації. Також розуміти, як

використовувати на практиці основні законодавчі акти та базові їх поняття, як-от: найкращі інтереси дитини, права дитини, ДІ тощо. Вміти організовувати та проводити фасилітації, тренінги, надавати супервізійну підтримку, проводити зустрічі з медіації, володіти навичками ненасильницької комунікації. Це загальні чи базові вміння. Якщо диференційовано, то випускники рівня бакалавр повинні вміти використовувати у професійній діяльності технології соціальної роботи, вміти проводити та аналізувати нескладні опитування, проводити їх онлайн, володіти базовими навичками користувача ПК. Рівня магістр – вміти консультувати практиків соціальної сфери – фахівців із соціальної роботи, щодо організації і змісту їхньої діяльності, розробляти і проводити тренінгові програми. Рівня доктора філософії – здійснювати науково-методичний супровід проєктів соціального спрямування, здійснювати аналіз нормативно-правових актів та проводити консультації щодо їх упровадження, впровадження інновацій у соціальній роботі.

4. ***Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?***

Знання міжнародного та чинного законодавства, технології соціальної роботи, психології, навички комунікації, розуміння потреб і проблем сімей, осіб, вміння планувати роботу, знання англійської мови, навички користувача ПК, навички самоосвіти та професійного розвитку, навички критичного мислення та пошуку інформації.

5. ***Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?***

Національного законодавства, системи соціальної роботи (від ФСР до МСПУ) – різні рівні і завдання. Знають різні технології, але не розуміють, як і де їх використовувати. Навички самоосвіти.

6. ***Які переваги Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів КУБГ, що проходять практику у Вашій установі, порівняно зі студентами інших ЗВО?***

Розуміння завдань громадського сектору. Відповідальність. Гарні знання з соціальної роботи, психології, законодавства.

7. ***Які недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів КУБГ, що проходять практику у Вашій установі?***

Недостатній рівень мотивації до саморозвитку, навіть під час проходження практики. Так, одного року організація проводила тренінг для молодіжних

тренерів, на який запросили й практикантів. Вони всіляко відмовлялися від участі, причиною цього, як виявилось, було їхнє нерозуміння, для чого це їм.

8. Які завдання важкі для виконання студентами КУБГ?

Листування із бенефіціарами, робота з xl таблицями. Але і це більш індивідуально, були студенти, які гарно справлялися із цими завданнями.

9. Яких знань та навичок, на Ваш погляд, їм не вистачає?

Гарні теоретичні знання, але не завжди розуміють, як використати на практиці. Потребує вдосконалення навичка пошуку інформації, її узагальнення, критичний аналіз.

10. Як тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?

Інновації у соціальній роботі. Конкретні технології соціальної роботи та їх упровадження. Наприклад, запровадження ненасильницької комунікації.

11. Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоб адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки?

Гнучкість та критичність мислення, навичка самоосвіти та професійного розвитку, розроблення власної індивідуальної траєкторії розвитку.

12. Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?

Володіння навичками медіації та ненасильницької комунікації, володіння конкретними технологіями не лише на теоретичному (знаю, що це), а й на практичному рівні (навчу вас, як це використовувати), наприклад, технологія кейс-менеджменту. Конкретні техніки впливу на особу, сім'ю, зміну її поведінки, корегування поведінки. Вміння створювати командну взаємодію, організовувати роботу команди, розподіляти ролі, фасилітувати командну роботу.

Дата: 27.03.2020 р.

Зінаїда Кияниця

Лариса Петушкова

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю
з Пілявською Людмилою Олександрівною,
директором Київського міського правобережного центру
для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді

*Інтерв'юєр: Антон Юрійович Трібе, викладач кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту
людини Київського університету імені Бориса Грінченка*

▪ До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи з рівнем вищої освіти рівня Phd (кандидат наук)?

Фахівці соціальної роботи Київського міського правобережного центру для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді при виконанні завдань керуються положенням про центр, посадовими інструкціями, законами України та іншими Інструктивними та підзаконними актами, в яких зокрема зазначено надання державно стандартизованої соціальної послуги «Соціальна адаптація» ВІЛ інфікованим дітям та молоді. Тому, вкрай важливо розглядати актуальне законодавство у галузі соціальної роботи при підготовці фахівців. Також, важливо, щоб майбутні науковці вміли проводити поведінкові дослідження, яких зараз дуже не вистачає в галузі профілактики ВІЛ/СНІДу. В них має бути дуже потужним теоретико-практичний блок з актуальних досліджень в соціальній сфері. Окрему б увагу варто було приділити кросс-секційним дослідженням. Цей метод контрастує з лонгитюдними дослідженнями, спрямованими на вивчення групи протягом будь-якого періоду часу для спостереження за процесом розвитку і впливу, зміни ситуацій. Але, переваги крос-секційного дослідження, на мій погляд, суттєві: швидший, не залежить від зміни методів або досліджуваних груп, зменшує сторонні змінні, що впливають по закінченні будь-якого терміну. У галузі соціальної роботи чомусь їм недостатньо приділяють увагу.

– Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи рівня Phd (кандидат наук)?

Відповідно до покладених на КУ «КМПЦВІДМ» завдань та керуючись Положенням про центр, іншими інструктивними документами в т.ч. затвердженим штатним розписом та посадовими інструкціями фахівці з соціальної роботи рівня Phd (кандидат наук) можуть бути залучені до виконання основних завдань Центру, в т.ч. виконувати роботи що стосуються оцінювання якості надання соціальних послуг, доступу користувачів соціальних послуг до соціальних послуг, оцінки потреб користувачів чи осіб, які перебувають у центрі, формування стратегічних, перспективних, календарних планів роботи центру та узагальнення аналітичних, статистичних звітів з формуванням експертних висновків для оптимізації, ефективності та використання в подальшій роботі.

– На яких посадах в професійній сфері, до якої належить роботодавець, вони можуть працювати?

Згідно з затвердженим штатним розписом та посадовими інструкціями КУ «КМПЦВІДМ» фахівці з соціальної роботи рівня Phd (кандидат наук) та за наявності вакантних посад можуть працювати на посаді соціального педагога вищої категорії, соціального педагога I категорії та виконувати обов'язки завідуючого дитячого або молодіжного відділення, керівника центру.

– Чим, на ваш погляд, мають відрізнятися завдання, які вирішують працівники з освітою бакалавра, магістра, доктора філософії?

Завдання можуть різнитися від ступеня освітнього рівня за принципом складності, напруження у робочому часі та містити певні, окремі напрямки, що мають аналізувати, узагальнювати, виявляти існуючі тенденції та / або впроваджувати практичну діяльність використовуючи затверджені традиційні чи інноваційні підходи надання стандартизованої соціальної послуги «Соціальна адаптація».

– На які посади Вашої організації Ви могли б взяти випускників ЗВО зі спеціальністю «Соціальна робота» кожного із названих рівнів?

Бакалавр – фахівець соціальної роботи I категорії;

Магістр – фахівець соціальної роботи I к, соціальний педагог I к.;

Фахівець з соціальної роботи рівня Phd – соціальний педагог вищої категорії, соціальний педагог I категорії, завідуючий дитячого або молодіжного відділення.

– В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?

Специфіка установи висуває окремі вимоги до кандидатів на посади: базові знання про ВІЛ/СНІД, толерантність, відсутність упереджень щодо ЛЖВ, готовність працювати на території центру, сім'ї, мед закладу. Центр зацікавлений у фаховому складі працівників із спеціалістів вищевказаного освітнього рівня, які пройшли практику на базі КУ «КМПЦВІДМ», мають універсальні знання та навички, що передбачають застосування під час надання соціальної послуги ВІЛ-інфікованим особам. Якщо мова про бакалаврів, то нам важливо, щоб цей фахівець володів навичками організації та проведення групових занять та тренінгів (в тому числі підліткових клубів), спрямованих на вирішення проблем особистості, формування активної життєвої позиції, та адекватної самооцінки у дитини, профілактика синдрому вигорання представників найближчого оточення; якщо ж мова про магістра з соціальної роботи будь-якої з пропонованих Університетом Грінченка освітніх програм спеціальності «Соціальна робота», то важливо було б, щоб такий фахівець вмів організовувати та скеровувати групи взаємодопомоги, міг розробляти рекомендації для соціального супроводу; здійснювати мотиваційне консультування найближчого оточення з приводу роботи над розкриттям ВІЛ-статусу дитині; здійснювати соціально-психологічний супровід отримувачів послуг на всіх етапах розкриття статусу дитини. А доктор філософії – має вміти організовувати та проводити дослідження, здійснювати оцінювання, розробляти моделі. Він має володіти іноземною мовою для вільного користування іноземними дослідженнями у галузі соціальних послуг та привносити їх у вітчизняну практику.

Якщо ж оцінювати лише освітню програму «Соціальна педагогіка» рівнів вищої освіти «бакалаврський» та «магістерський», то слід зазначити, що в центрі надаються соціально-педагогічні послуги. До надання їх, бакалаври і маїстри мають бути готові. Соціально-педагогічні послуги передбачають виявлення та сприяння розвитку різнобічних інтересів і задоволення потреб дітей, організацію індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозвілля, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій. До соціально-педагогічних послуг входять: організація індивідуального навчального та виховного

процесу; проведення індивідуальних та групових занять з дітьми та їх законними представниками з метою підготовки ВІЛ-інфікованих дітей до перебування в організованих дитячих колективах; проведення консультацій, індивідуальних та групових занять з законними представниками дитини з питань догляду, розвитку та виховання дітей, які живуть з ВІЛ-інфекцією; моніторинг реалізації права дитини на дошкільну та загальну середню освіту. Надання соціально-педагогічних послуг може здійснювати соціальний педагог, соціальний працівник – бакалавр, магістр соціальної роботи.

■ Що на ваш погляд мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

Випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії мають володіти навичками консультування, ведення справи, вміти проводити групові заходи для осіб, які зараховані до центру, в т. ч. вміти організовувати спеціальні тематичні заняття для дітей та підлітків, вміти розв'язувати комплексні проблеми, генерувати ідеї розробляти нові технології, підходи, форми роботи та ініціювати їх втілення. Вміти управляти проектами, користуватись інформаційно-комунікаційними технологіями, вміти досліджувати, розробляти показники соціальних досліджень, усно та письмово презентувати результати праці. Досліджень, проміжних чи фінальних результатів проектів та основної діяльності.

– Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації?

Орієнтування в понятійно-категоріальному апараті, компетентності роботи з ПК, оргтехніки, нормативно-правові знання, організація дослідження.

– Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?

Основи консультування, методика проведення наукових досліджень, технології соціальної роботи, технології адвокаційної діяльності соціального працівника, моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм, соціальне проектування, профілактика професійного вигорання, методика проведення тренінгів, АРТ-техніки у роботі з різними клієнтами, розробка профілактичних та корекційних програм, ІКТ в професійній діяльності, іноземна мова, ігротехніки, методика вирішення конфліктів та соціальна медіація. Думаю, що магістри з соціальної роботи мають бути дуже добре обізнані із стандартами надання соціальних послуг та вміти розробляти механізми оцінки якості надання соціальних послуг. А от докторам філософії, думаю, слід вміти вдосконалювати стандарти, вміти готувати пропозиції щодо їх покращення.

– Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?

Не вистачає знань про систему підпорядкування суб'єктів соціальної роботи, рівня їх відповідальності, змісту і видів діяльності. Навичок організаційної майстерності, менеджерських компетенцій.

▪ **Які переваги і недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, що проходять практику у Вашій установі (відповідно до програм підготовки)?**

– **Що у них виходить добре, у чому Вони достатньо підготовлені?**

Науково-дослідницька діяльність на високому рівні: Самостійне визначення методів інструментів дослідження, аналіз узагальнення обґрунтування та презентація результатів.

– **Які завдання важкі для виконання студентами?**

Важкі завдання: оформлення облікових записів, які потребують уважності, чіткості дотримання інструкцій, системності при заповненні та усвідомлення відповідальності за результат помилкових дій.

– **Яких знань та навичок, на Ваш погляд їм не вистачає?**

Не вистачає знань про систему підпорядкування суб'єктів соціальної роботи, рівня їх відповідальності, змісту і видів діяльності. Навичок організаційної майстерності, менеджерських компетентностей.

– **Якою мірою студенти, на Ваш погляд, обізнані щодо етичних норм соціальної роботи, здатні дотримувались етичних вимог, норм доброчесності?**

Повною мірою обізнані.

▪ **Як тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?**

Тendenції впровадження процесу та процедур держзамовлення на надання соціальних послуг мають враховуватись в навчальних програмах, та давати базові знання і навички економічних розрахунків, економічних прогнозів та елементарні основи економічних, статистичних показників.

– **До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?**

Мають бути готовими до діяльності в умовах конкуренції надавачів соціальних послуг різних форм власності. Було дуже добре, аби випускники вміли створювати соціальні підприємства.

– **Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоби адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки?**

Якості стратегічного мислення, стресостійкість. Важливі емоційна стабільність, оперативність в прийнятті рішень та реагувань на виклики, висока професійна підготовка випускника, що зможе конкурувати з іншими надавачами соціальних послуг різних форм власності, які стають професійно помітними в умовах державних замовлень та закупівель.

– **Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?**

Освітня програма «Соціальна робота» (для бакалаврів спеціальності «Соціальна робота» має, на мій погляд дуже вдалу вибірку спеціалізацію – соціальна експертиза. Випускник цієї програми матиме вкрай важливу компетентність – прогнозувати та оцінювати наслідки прийняття управлінських рішень в соціальній сфері. Ми отримуємо фахівця, який володіє базовими методами оцінювання, унікальними знаннями й навичками з організації роботи експертних груп, володіє методами соціальної експертизи. Як на мене, дуже вдала вибірка

спеціалізація для майбутнього фахівця з соціальної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Освітня програма «Соціальна педагогіка» (для бакалаврів соціальної роботи) пропонує вибірккову спеціалізацію «практична психологія». Для нашого Центру це найбільш вдалий варіант у «компетентнісній валізі» соціального працівника, який дозволяє поєднувати соціально-педагогічні та психологічні послуги клієнтам Центру. Також такий фахівець вкрай важливий у шкільних закладах та закладах дошкільних. Він може поєднувати соціально-педагогічну та психологічну роботу.

Освітня програма «Соціальна адвокація» (для бакалаврів соціальної роботи) має тенденції затребуваності, додаткова підготовка в сфері медіації та окремо інформаційних технологій, стратегій просування соціальних послуг, в т. ч. навички створення інформаційних продуктів (візуалізованих, анімаційних, технологічних) соціального, профілактичного, тематичного спрямування.

Думаю, що у зв'язку з реформою децентралізації влади, дуже актуальними будуть знання, отримані майбутніми соціальними працівниками в межах освітньої програми «Соціальна робота» зі вибірковою спеціалізацією «Соціальне адміністрування». Аналіз освітньої програми засвідчив, що в ній дається дуже потужний блок дисциплін, які забезпечують формування програмних результатів та компетентностей, необхідних соціальному працівнику, який буде будувати систему соціальних послуг в громаді.

Освітня програма «Соціальна педагогіка» для магістрів має вибірккову спеціалізацію «Соціальна медіація». В країні, де тривають бойові дії, де існує проблема порозуміння між різними категоріями осіб, такий фахівець є вкрай важливим. Він матиме доступ до дітей, їхніх батьків, вчитиме їх вмінню вести перемови, мирному діалогу. А також така спеціалізація дійсно важлива в контексті профілактики булінгу.

Освітня програма «Моніторинг і оцінка соціальних програм» для магістрів має дуже високі шанси, що такі фахівці соціальної роботи нарешті заповнять прогалину в штаті соціальних агенцій різного типу і будуть здійснювати якісне оцінювання, а програми, які розроблятимуться, будуть орієнтовані на результат. В навчальному плані згаданої програми подані дисципліни, які були б вкрай важливі для магістрів соціальної роботи, які не навчалися за цією програмою. Наразі існує величезний дефіцит у фахівцях соціальної сфери з оцінювання.

Якщо ж оцінювати програму докторів філософії зі спеціальності «Соціальна робота», то варто підкреслити, що вона є досить переконливою і не викликає особливих зауважень, не потребує додаткових рекомендацій. Важливо зазначити, що рівень фахівців, які викладають на цьому освітньому рівні є дуже високим. Це знані фахівці, чийми консультаціями користуються практики з соціальної роботи в Україні.

У цілому, ми високо оцінюємо рівень пропонованих на експертну оцінку освітніх програм кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Директор
Київського міського правобережного центру
для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді

5 листопада 2019 року

Л.О. Пілявська

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю

з Басюк Тетяною Петрівною, директором ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД «БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ»

*Інтерв'юер: Петрочко Ж.В., професор кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи
Інституту людини Київського університету
імені Бориса Грінченка*

1. Яку роботу в сфері Вашої професійної діяльності, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці із соціальної роботи наступних рівнів?

Доктор філософії (кандидат наук):

- написання/рецензування методичних рекомендацій або навчальних посібників на різні теми, пов'язані з соціальною роботою;
- розробка та проведення тренінгів, відеоуроків, вебінарів;
- надання консультативної підтримки при розробці та впровадженні проектів.

Магістр:

- написання та управління проектами;
- розробка та проведення тренінгів, відеоуроків, вебінарів;
- розробка інтерактивних методів навчання для дітей, таких як настільні ігри, комікси тощо;
- організація та проведення заходів (конференції, форуми, табори тощо);
- участь у написанні методичних рекомендацій або навчальних посібників на різні теми, пов'язані з соціальною роботою;
- організація та проведення заходів з фандрайзінгу.

Бакалавр:

- організація і проведення заходів в рамках діяльності організації;
- участь в розробці та проведенні тренінгів;
- участь в розробці інтерактивних методів навчання для дітей, таких як настільні ігри, комікси тощо;
- проведення опитування бенефіціарів з метою отримання від них зворотного зв'язку;
- пошук та підготовка інформаційних матеріалів для розміщення на веб-ресурсах організації.

2. Чим, на Ваш погляд, мають відрізнятися завдання, які вирішують працівники з освітою бакалавра, магістра, доктора філософії?

Доктор філософії виконує роль методичного забезпечення і наукового супроводу діяльності організації в рамках виконання того чи іншого проекту. Окрім того, він може бути залучений до розробки нових проектів, може виступати керівником цих проектів. Окрім цього, доктор філософії може

виконувати представницьку роль, а саме бути залучений до комунікації з державними структурами, донорськими та партнерськими організаціями.

На *магістра* покладається безпосереднє управління проектами, в тому числі керівництво командою проекту; комунікація з державними структурами, донорськими та партнерськими організаціями. Магістр бере участь у забезпеченні фінансової стабільності організації, а саме активно залучається до фандрейзингової діяльності.

Бакалавр виконує операційну роботу в рамках проектів, в тому числі веде відповідну документацію.

3. *Що, на ваш погляд, мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?*

- Аналіз кращих світових практик, існуючих тенденцій і трендів в соціальній роботі
- Написання соціальних проектів
- Пошук та залучення фінансових ресурсів для впровадження проектів
- Володіти навичками розробки та впровадження просвітницьких програм для дітей, молоді, сімей
- Володіти навичками оцінки та моніторингу
- Вміти вчитися і генерувати нові, креативні ідеї
- Мати гарні комунікаційні навички та навички роботи у команді
- Володіти новими ІТ технологіями

4. *Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?*

- Законодавство в соціальній сфері
- Ведення випадку
- Оцінка потреб дитини і сім'ї
- Стратегічне планування в соціальній роботі
- Тайм-менеджмент
- Розробка та впровадження інноваційних соціальних технологій
- Соціологія

5. *Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?*

- Проектний і тайм-менеджмент
- Управління людьми
- Написання проектів
- Фандрейзинг
- Навички медіації

- Проведення соціальних досліджень
- Стратегічне планування в соціальній роботі

6. Які недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів КУБГ, що проходять практику у Вашій установі?

У студентів КУБГ достатньо сильний рівень теоретичної підготовки, але вистачає практичного досвіду.

7. Які завдання важкі для виконання студентами КУБГ?

Завдання з розробки нових проектів, рецензування методичних рекомендацій або навчальних посібників.

8. Яких знань та навичок, на Ваш погляд, їм не вистачає?

Не вистачає знань щодо питань законодавства в соціальній сфері, навичок розробки та впровадження комплексних (багатокомпонентних) соціальних проектів, навичок фандрайзингової діяльності.

9. Які тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?

- Залучення бізнесу до соціальної сфери
- Управління змінами
- Критичне мислення
- Як залучити гроші на соціальну сферу без іноземних донорських організацій
- Толерантне ставлення до вразливих категорій, подолання стереотипів (власних і в суспільстві)
- Активізація громади і формування відповідального ставлення до своїх членів
- Діти як суб'єкт соціальної роботи.
- Концепція сильних сторін і потреб отримувачів послуг.
- Інноваційні підходи в роботі з різними категоріями отримувачів послуг.

10. Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоб адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки?

- Критичне мислення
- Толерантність
- Здатність вчитись протягом життя
- Гнучкість у мисленні і підходах
- Емоційний інтелект та емпатійне слухання

11. Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?

- Соціальна робота з людьми з інвалідністю
- Соціальна робота з сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах
- Залучення додаткових фінансових ресурсів для реалізації соціальних проектів
- Соціальна робота з людьми похилого віку
- Соціальний супровід сімейних форм виховання
- Профілактика соціально небезпечних явищ серед дітей та підлітків.

Басюк Т.П.

ПРОТОКОЛ ІНТЕРВ'Ю 3

- **Журавель Тетяною Василівною**, канд.пед.наук, виконавчою директоркою ГО «Всеукраїнський громадський центр «Волонтер» (далі – ВГЦ «Волонтер»);
- **Пухою Катериною Сергіївною**, канд.пед.наук, координаторкою проектів ВГЦ «Волонтер»;
- **Яковець Вікторією Вікторівною**, координаторкою проектів ВГЦ «Волонтер».

Відповіді на запитання:

- До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи з рівнем вищої освіти бакалавр, магістр, доктор філософії (кандидат наук)?
 - Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівців з соціальної роботи рівня Phd (кандидат наук), магістр, бакалавр?

Phd (кандидат наук)

- Координація розроблення, загальна редакція методичних, навчальних матеріалів для дітей та спеціалістів.

Phd (кандидат наук) та магістр

- Розробка ідей проектів/ініціатив, написання проектів; координація проектів організації, моніторинг їх реалізації, підготовка звітності, відстеження ефективності проектів.
- Управління командою під час реалізації проектів та координація дій усіх учасників проекту.
- Участь у заходах від імені організації (конференції, круглі столи, міжнародні зустрічі тощо) щодо презентації проектів та їх результатів, діяльності організації тощо.
- Створення концепції та розробка методичних рекомендацій, тренінгових програм, інформаційних матеріалів, онлайн-курсів, ігрових методик для спеціалістів, дітей, підлітків, молоді.
- Комунікація та взаємодія із відповідними представниками установ чи організацій, що отримують послуги соціальної профілактики та інші послуги з метою узгодження планів і графіків роботи, вирішення всіх питань, пов'язаних з наданням послуг.
- Розробка та реалізація медіа-плану організації і окремих проектів.

Бакалавр

- Участь в організації та проведенні заходів (тренінгових занять, групових чи індивідуальних консультацій та інших заходів) просвітницько-профілактичного спрямування в межах діяльності організації.
- Участь у робочих зустрічах та семінарах-нарадах, а також у заходах щодо підвищення професійної компетентності та вдосконалення тренерських навичок.
- Проведення занять з дітьми та підлітками після відповідного додаткового навчання за тематикою та супервізій.

- На яких посадах в професійній сфері, до якої належить працедавець, вони можуть працювати?

Phd (кандидат наук) та магістр

- Координатор напряму.
- Координатор проектів.
- Старший соціальний працівник.
- Адміністративний менеджер.
- Спеціаліст із моніторингу та оцінки.
- PR-менеджер соціальних проектів.
- Тренер (навчання спеціалістів).

Бакалавр

- Соціальний працівник.
- Асистент проекту.
- Залучений спеціаліст програми/проекту.
- Тренер (навчання дітей та підлітків).

- Чим, на ваш погляд, мають відрізнятися завдання, які вирішують працівники з освітою бакалавра, магістра, доктора філософії?

- Завдання, більшою мірою, залежать не від рівня освіти, а різняться в залежності від досвіду спеціаліста, його рівня самопідготовки та готовності до самовдосконалення.
- Специфіка завдань Phd (кандидата наук) у нашій організації полягає у тому, що вони часто пов'язані з координацією розроблення та загальною редакцією (в т.ч. визначенням концепції, взаємодією з авторами, узгодження змісту та його відповідності цілям та завданням посібника) навчальних, методичних матеріалів тощо.

- На які посади Вашої організації Ви могли б взяти випускників ЗВО зі спеціальністю Соціальна робота кожного із названих рівнів?

- Перераховані у відповіді на п.2.

- В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?

- Соціальні педагоги, соціальні працівники, психологи з рівнем вищої освіти магістр та доктор філософії (кандидат наук).

- Що на ваш погляд мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

- Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації?

Узагальнити важко, оскільки це залежало б від особливостей та ключових завдань тієї позиції, на яку б претендував кандидат, однак в цілому це:

- Розуміння особливостей підліткового віку та форми і методи роботи з підлітками та молоддю, зокрема окремих категорій (ті, які опинилися у

складних життєвих обставинах; у контакті та у конфлікті із законом; груп ризику щодо інфікування ВІЛ; ті, які вживають ПАР тощо).

- Знання закономірностей розвитку особистості на етапі дорослішання та особливостей впливу середовища на процес соціалізації особистості.
 - Готовність до комунікації з різними типами клієнтів.
 - Готовність вирішувати проблеми клієнта з використанням кейс-менеджменту (технології ведення випадку) шляхом залучення відповідних фахівців, мобілізації фізичних, психічних і соціальних ресурсів клієнта.
 - Основи тренерської майстерності та готовність до розроблення та проведення тренінгів та тренінгових програм для окремих цільових груп (клієнти та спеціалісти; діти та дорослі тощо).
 - Готовність організовувати заходи та програми просвітницько-профілактичного спрямування.
 - Розуміння особливостей проектного менеджменту, в тому числі – логістичних особливостей реалізації проекту.
 - Тощо.
- Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?

Не всі, але ключові для нашої організації можна зазначити такі:

- «Проектний менеджмент»
 - «Розробка та реалізація просвітницько-профілактичних програм для різних цільових груп»
 - «Менеджмент волонтерських груп»
 - «Моніторинг та оцінки проектів і програм»
 - «Тренерська майстерність»
 - «Соціальний PR»
- Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?

- знання специфіки роботи зі «складними» цільовими групами (наркозалежні, засуджені тощо);
- вміння працювати індивідуально з клієнтом;
- навички оцінки та планування діяльності;
- навички організації власної роботи і часу тощо.

Не вистачає навичок проектного менеджменту та взагалі уявлення про те, що означає координувати проект (навіть міні). Важливо, аби студенти не лише вчилися писати проекти, а й за час навчання мали необхідність у реалізації свого власного проекту (наприклад, під час практики на базі партнерських організацій).

- Які переваги і недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів КУБГ, що проходять практику у Вашій установі (відповідно до програм підготовки)?
 - Що у них виходить добре, у чому Вони достатньо підготовлені?
 - застосовують професійну термінологію;
 - вміють аналізувати та досліджувати літературу;
 - вміють застосовувати необхідні інструменти при проведенні дослідження;

- розуміють особливості розроблення та проведення занять з дітьми та підлітками (переважно – школярами) та виявляють таку готовність;
 - мають бажання вдосконалюватися, цікавляться новими формами і методами роботи з молоддю;
 - частина – виявляють готовність до саморозвитку.
- Які завдання важкі для виконання студентами?
- розробка елементів дослідження (мети, завдання, підбір інструментів);
 - самостійна організація певного процесу;
 - конструктивна рефлексія, обговорення процесу та результатів здійсненого професійного втручання із супервізором, формулювання висновків щодо удосконалення власної професійної діяльності;
 - самостійна розробка організаційних форм роботи з цільовою аудиторією та її реалізація тощо.

Однією з найбільших проблем є низький рівень вмотивованості частини студентів до роботи за спеціальністю, яку опановують. Студенти ж з високим рівнем мотивації швидко вчаться, готові до самовдосконалення та професійного розвитку.

- Яких знань та навичок, на Ваш погляд їм не вистачає?

- знання специфіки роботи з різними цільовими аудиторіями та вміння комплексно надавати послуги;
- вміння працювати з групою, відмінною від школярів (діти у ЦСПР, підлітки у конфлікті із законом); загалом у студентів останнім часом спостерігається певна боязнь цільових груп, з якими їм потрібно працювати);
- навичок ефективної комунікації з колегами-спеціалістами та з клієнтами.

Якою мірою студенти, на Ваш погляд, обізнані щодо етичних норм соціальної роботи, здатні дотримувались етичних вимог, норм доброчесності?

- В цілому студенти володіють достатнім рівнем обізнаності щодо етичних норм соціальної роботи, проте під час практичного виконання завдань не завжди у певній мірі можуть їх дотримуватися.
- Як тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?
- До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?
- зміна нормативно-правової бази у соціальній сфері та у роботі з клієнтами (наприклад, новий ЗУ «Про соціальні послуги»);
 - децентралізація та перехід послуг на рівень громади;
 - особливості міжвідомчої взаємодії в умовах децентралізації;
 - реформа деінституціалізації (трансформація та реформування інтернатних закладів різного типу) та розвиток послуг на сімейній основі.

- Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоби адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки?
 - емпатія;
 - критичне мислення;
 - креативність;
 - самостійність;
 - відповідальність;
 - аналітичні здібності;
 - гнучкість у виконанні завдань;
 - бажання вчитись, багато працювати та вдосконалюватися.

Загалом у студентів, аби вони були готовими до сучасних викликів та ефективної роботи за спеціальністю, необхідно розвивати soft skills, зокрема:

- ефективної комунікації (уміння будувати взаємовідношення з клієнтами та колегами);
 - прийняття швидших рішень у екстрених ситуаціях;
 - вміння виступати публічно;
 - тайм-менеджмент (уміння організовувати свою діяльність).
- Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?
 - Інформаційна безпека та медіаграмотність.
 - Розвиток soft skills.
 - Соціальний PR.
 - Соціологічні дослідження у соціальній роботі.
 - Організація соціальної роботи на рівні громади.

Виконавча директорка

ГО «Всеукраїнський громадський центр «Волонтер»

канд. пед. наук

Тетяна Журавель

СЕКРЕТАРІАТ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Урядовий уповноважений з питань гендерної політики

вул. Грушевського, 12/2, Київ, 01008, тел. (044) 256 7624, телефакс (044) 254 0584, www.kmu.gov.ua

7882/0/2-20 від 06.03.2020

**Кафедра соціальної педагогіки та
соціальної роботи Київського
університету імені Б. Грінченка**

*Щодо освітньо-наукової програми
«Соціальна робота» третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти, затвердженої рішенням
Вченої Ради Київського університету імені
Б.Грінченка 31 березня 2016 р., протокол № 3*

Урядовою уповноваженою з питань гендерної політики та Апаратом Урядової уповноваженої було ретельно вивчено та опрацьовано текст освітньо-наукової програми «Соціальна робота» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженої рішенням Вченої Ради Київського університету імені Б. Грінченка 31 березня 2016 р., протокол № 3.

Відповідаючи на запитання «Що на ваш погляд мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці? Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації? Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема? Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?» маємо звернути увагу на важливість формування гендерної компетентності фахівця в галузі соціальної роботи освітнього рівня бакалавр, магістр, доктор філософії.

Так, підготовка фахівців у галузі соціальної роботи є важливим напрямом реалізації політики держави і має враховувати сучасні тенденції розвитку

ДЕПАРТАМЕНТ ДОКУМЕНТООБІГУ ТА
КОНТРОЛЮ СЕКРЕТАРІАТУ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ
УКРАЇНИ

суспільства та наявні проблеми і потреби. Однією з таких потреб є формування гендерних компетентностей фахівців, в тому числі, й у напрямку соціальної роботи. Так, Національний план дій на виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» до 2020 р., затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України 637-р від 05.09.2018р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113-2016-%D1%80>) націлює на формування гендерних компетенцій фахівців: одним з його завдань є «розроблення та впровадження в систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів освітніх програм, у тому числі дистанційних курсів з тематики “Жінки, мир, безпека”, зокрема гендерних аспектів вимушеного переселення, роззброєння, безпеки, медіації, демобілізації, реінтеграції, доступу до правосуддя» (п. 4.1.).

Гендерна компетентність, як і будь-який інший вид компетентності особистості включає три основні складові: знання, навички та цінності.

Передбачено знати: базові основи гендерної теорії, міжнародні документи з утвердження гендерної рівності; національне законодавство щодо гендерної рівності, зміст, напрями та актуальні завдання державної політики забезпечення гендерної рівності; нормативно-правові акти із забезпечення гендерної рівності; гендерні особливості роботи, що здійснюється в межах функціональних обов'язків; поняття гендерної інтеграції; гендерні ролі та стереотипи в сучасному українському суспільстві, їх вплив на роботу та реалізацію державної політики; зміни, які відбуваються в сучасному українському суспільстві, пов'язані з утвердженням гендерної рівності; поняття гендерного балансу та шляхів його досягнення; особливості утвердження гендерної рівності в сфері діяльності; поняття та види гендерно зумовленого насильства; визначення вразливих груп для ризику потрапляння в ситуацію гендерно зумовленого насильства; шляхи реагування на факти гендерно зумовленого насильства у роботі з колегами/колежанками та населенням; поняття, види та прояви гендерної дискримінації в суспільстві та шляхи реагування на неї; інструменти реалізації гендерної політики, зокрема гендерно дезагредовану статистику, гендерний аналіз, гендерно-правову експертизу, гендерні особливості злочинності та окремих видів злочинів; роботу і спілкування із постраждалими особами, перш за все від злочинів, які мають гендерне підгрунтя.

Передбачено вміти: застосовувати положення міжнародного та національного законодавства з утвердження гендерної рівності у своїй щоденній роботі; визначати успіхи та проблеми в досягненні гендерної рівності у своїй сфері діяльності; інтегрувати ідеї гендерної рівності в усі напрями та види професійної діяльності; визначати гендерні стереотипи та розвінчувати їх під час виконання своїх функціональних обов'язків; визначати види гендерно зумовленого насильства та адекватно реагувати на такі випадки; вміти спілкуватися з особами, які постраждали від гендерно зумовленого насильства та дискримінації, відповідно до своїх функціональних обов'язків; вести гендерно дезагредовану статистику та користуватися нею; дотримуватися положень кодексу етичної поведінки, особливо в частині недопущення фактів сексуальних домагань, сексизму, гендерної дискримінації; бути гендерно

чуйним/чуйною у ході виконання своєї професійної діяльності; уникати використання дискримінаційних суджень, практик та дискримінаційної мови.

Передбачено мати: цінності гендерної рівності, ненасильства; гендерну чуйність; неприйнятне ставлення до сексизму, гендерно зумовленого насильства, гендерної дискримінації; розуміння власної відповідальності за утвердження гендерної рівності в українському суспільстві; готовність звернутися по допомогу у випадках потрапляння в ситуацію гендерно зумовленого насильства чи гендерної дискримінації на роботі; готовність підтримати колег/колежанок, які постраждали від гендерно зумовленого насильства чи гендерної дискримінації, та толерантно ставитись до них; позитивне ставлення до необхідності дотримання положень кодексу етичної поведінки (Жінки. Мир. Безпека. Інформаційно-навчальний посібник для фахівців соціальної роботи. Київ, ОКП ОБСЄ, 2017).

Наведений в якості прикладу опис змістовного наповнення поняття «гендерна компетентність фахівця» може бути використана з метою подальшого доповнення та адаптації для фахівців в галузі соціальної роботи.

Тому пропонуємо врахувати питання формування гендерних компетенцій фахівців соціальної роботи в процесі оновлення програми, приділивши питанням особливості роботи з різними групами жінок та чоловіків, хлопчиків та дівчат на основі принципів недискримінації, інклюзії, прав людини та гендерної рівності.

Відповідь на запитання *«Яких знань та навичок, на Ваш погляд їм (студентам) не вистачає?»* є продовженням попередньої: знайомство з освітньо-науковою програмою дає підстави для висновку про нестачу знань та навичок щодо застосування та інтеграції гендерних підходів в різні сфери діяльності. Враховуючи інтеграційний характер гендерної політики, її міжсекторальність, такі знання є важливими для фахівців спеціальності «Соціальна робота».

«До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи з рівнем вищої освіти бакалавр, магістр, доктор філософії (кандидат наук)? Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи рівня Phd (кандидат наук), магістр, бакалавр? На яких посадах в професійній сфері, до якої належить працедавець, вони можуть працювати?»

Фахівці з соціальної роботи з рівнем вищої освіти бакалавр, магістр, доктор філософії (кандидат наук) можуть працювати в органах державної виконавчої влади (центральні органи виконавчої влади, обласні та районні державні адміністрації) та місцевого самоврядування, установах та організаціях, в тому числі, радниками керівників з гендерних питань, фахівцями структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію гендерної політики, які визначаються відповідно до статті 12 Закону «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Вони також можуть працювати в міжнародних та громадських організаціях, благодійних фондах та донорських установах.

«Які тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм? До яких змін в галузі

мають бути готові випускники ЗВО? Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоб адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки? Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?»

Фахівці соціальної роботи мають вміти працювати з різними віковими групами чоловіків та жінок. Вважаємо, що процес підготовки фахівців має враховувати інтереси та потреби не тільки дітей та молоді, але й старшої вікової групи, людей старшого віку, які потребують не лише соціального захисту, але й соціальної та психологічної підтримки. Також, говорячи про вразливі групи населення, необхідно окрему увагу приділяти постраждалим від домашнього насильства та їх гендерним особливостям, постраждалим від торгівлі людьми, враховуючи новітні тенденції в цьому явищі: сурогатне материнство та торгівля людськими клітинами і тканинами, торгівля дітьми. Уваги потребують внутрішньо-переміщені особи.

Серед новітніх тенденцій та змін, до яких мають бути готові випускники ЗВО, є явище сексуального насильства, пов'язаного із конфліктом, яке стало наслідком збройного конфлікту на Сході України, а також окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та частини територій Донецької та Луганської областей. Уваги потребують учасники АТО/ООС, а також члени їх сімей, в частині психологічної, соціальної та реабілітаційної роботи, а також сім'ї загиблих учасників АТО/ООС.

Цінною якістю фахівця соціальної роботи є вміння працювати з різними соціальними та віковими групами, відкритість та критичність мислення, толерантність та людяність.

**Урядовий уповноважений з
питань гендерної політики,
доктор юридичних наук,
кандидат філософських наук,
професор**

Катерина ЛЕВЧЕНКО

**Протокол інтерв'ю
із Колобовою Ярославою Валеріївною,
директором Київського міського центру соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді**

м. Київ, 20 січня 2020 року

*Інтерв'юер: Сапіга С.В., к. пед. наук,
старший викладач кафедри соціальної
педагогіки та соціальної роботи
Інституту людини Київського
університету імені Бориса Грінченка*

▪ **До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи з рівнем вищої освіти бакалавр, магістр, доктор філософії (кандидат наук)?**

– **Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи рівня Phd (кандидат наук), магістр, бакалавр?**

Основні завдання ЦСССМД	бакалавр	магістр	Phd
Проведення соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання потраплянню в складні життєві обставини сімей, дітей та молоді	+	+	+
Виявлення сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги	+	+	+
Здійснення соціального супроводу сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, надання їм соціальних послуг за результатами проведеної оцінки потреб їх у таких послугах	+	+	+
Організація здійснення наставництва над дитиною, яка проживає у закладах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, іншому закладі для дітей	+	+	+
Забезпечення взаємодії із структурними підрозділами місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також залучення потенціалу територіальної громади до проведення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю	+	+	+

Також важливо наголосити, що окремі види діяльності могли б виконувати бакалаври усіх освітніх програм: збирати та систематизувати дані для моніторингу, здійснювати оцінку, самооцінку. А от магістри унікальної освітньої програми з «Моніторингу і оцінки соціальних програм» можуть вже розробляти індикатори та критерії оцінки. Здійснювати зовнішню оцінку (оцінку оцінки). PhD під силу аналізувати оцінки, виявляти тенденції, рекомендувати моделі, проводити соціальні дослідження та інтервенції з метою створення нових технологій, які будуть дієвими.

Треба враховувати, що фахівець ЦСССМД:

1) здійснює заходи щодо: виявлення та обліку сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги; контролю у межах повноважень за цільовим використанням державної допомоги при народженні дитини; соціальної та психологічної адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа з метою підготовки до самостійного життя, організації здійснення наставництва; соціального супроводження прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу, а також соціального супроводу дітей, які перебувають під опікою, піклуванням, за поданням служби у справах дітей; інформування населення про соціальні послуги, які надаються відповідно до законодавства;

2) проводить оцінку потреб сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, у тому числі сімей учасників антитерористичної операції та внутрішньо переміщених осіб, визначає соціальні послуги та методи соціальної роботи, забезпечує психологічну підтримку;

3) надає сім'ям, дітям і молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, в тому числі сім'ям учасників антитерористичної операції та внутрішньо переміщеним особам, соціальні послуги з: соціального супроводу; консультування; соціальної профілактики.

За результатами оцінки потреб фахівець ЦСССДМ надає послуги з: соціальної інтеграції та реінтеграції; соціальної адаптації; соціального супроводу сімей, в яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування; кризового та екстреного втручання; представництва інтересів; посередництва (медіації);

4) забезпечує соціальний патронаж молодих осіб, які відбули покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі на певний строк, а також звільнених від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом, за повідомленням структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради;

5) складає план реабілітації особи, яка постраждала від торгівлі людьми;

6) впроваджує новітні соціальні технології, спрямовані на недопущення, мінімізацію чи подолання складних життєвих обставин (у тому числі щодо патронату над дитиною);

7) узагальнює на місцевому рівні статистичні дані та готує інформаційно-аналітичні матеріали стосовно проведеної соціальної роботи, які подає регіональному центру та органу, який його утворив;

8) співпрацює з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, навчальними закладами, закладами охорони здоров'я, територіальними структурними підрозділами Національної поліції.

– На яких посадах в професійній сфері, до якої належить працедавець, вони можуть працювати?

бакалавр	магістр	Phd
ФСР, соціальний педагог	Психолог, методист, начальник відділу, керівник відокремленого підрозділу, заступник директора, директор	Методист, начальник відділу, керівник відокремленого підрозділу, заступник директора, директор

– Чим, на ваш погляд, мають відрізнятися завдання, які вирішують працівники з освітою бакалавра, магістра, доктора філософії?

Тим, яких компетентностей, часу, якості потребує процес виконання завдання.

бакалавр	магістр	Phd
Послуги клієнтам, координація роботи колег, внутрішнє міо, участь в навчальних семінарах та обміні досвідом місцевого рівня.	Послуги високої якості клієнтам, експертні послуги, що базуються на досвіді; координація роботи колег, супервізія, управління роботою колег, внутрішнє і зовнішнє МіО, участь в семінарах та конференціях регіонального та національного рівня.	Послуги високої якості; експертні послуги, що базуються на науковому підґрунті та доказовій базі; консультування та супервізія, координація роботи колег, внутрішнє і зовнішнє МіО; управління роботою колег, вивчення та узагальнення досвіду галузі; участь в конференціях національного та міжнародного рівня.

– На які посади Вашої організації Ви могли б взяти випускників ЗВО зі спеціальністю Соціальна робота кожного із названих рівнів?

Вже дали відповідь

бакалавр	магістр	Phd
ФСР, соціальний педагог	Психолог, методист, начальник відділу, керівник відокремленого підрозділу, заступник директора, директор	Методист, начальник відділу, керівник відокремленого підрозділу, заступник директора, директор

– В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?

В гарно підготовлених та мотивованих ФСР, маючи базову якісну освіту можна здобути будь-які додаткові компетенції. Потрібні ФСР, юристи, психологи, корекційні педагоги, психологи різних спеціалізацій, спеціалісти з моніторингу та оцінки.

▪ Що на ваш погляд мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» рівня бакалавр, магістр, доктор філософії безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації?

- Вміння чітко і лаконічно висловлювати свою думку, усвідомлювати межі власної відповідальності, виявляти емпатію, налаштованість на співпрацю, самоорганізованість, розумну ініціативу, гнучкість і готовність сприймати нове, загальна ерудованість;

- Вміння долати стрес, готовність виконувати вимоги трудової дисципліни, доброчесність;

- Правову обізнаність;

- Критичне мислення.

Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?

- Психологія. Вікова психологія;

- Сімейне та трудове право;

- Педагогіка;

- Технології соціальної роботи;

- Соціальна робота в громаді;

- Профілактика вигорання

Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?

- Знання чинного законодавства в соціальній сфері;

- Навичок діловодства (написання заяв, листів, правил обліку та архівації, переадресації);

- Навичок коректної професійної співпраці як з колегами, так і з партнерами;

- Встановлення меж в роботі з конкретним клієнтом або випадком.

▪ Які переваги і недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів спеціальності «Соціальна робота», що проходять практику у Вашій установі (відповідно до освітніх програм)?

Що у них виходить добре, у чому Вони достатньо підготовлені?

- теоретична частина на достатньому рівні; дуже відчувається, якщо студенти проходили певний курс у викладачів, які зацікавлені у співпраці з мережею ЦСССДМ, цікавляться діяльністю ЦСССДМ. Зазвичай всі студенти досить успішно виконують різнопланові завдання під час проведення масових заходів для клієнтів ЦСССДМ м. Києва.

☐ **Які завдання важкі для виконання студентами?**

Студентам, які не налаштовані у подальшому працювати за професію важко виконувати будь-які завдання на практиці. В цілому, усі завдання практики є досяжними та узгоджуються з керівником від бази практики щодо можливості їх виконання.

☐ **Яких знань та навичок, на Ваш погляд їм не вистачає?**

В силу віку та особистісних характеристик іноді студентам бракує навичок комунікації, обробки та узагальнення матеріалів.

☐ **Якою мірою студенти, на Ваш погляд, обізнані щодо етичних норм соціальної роботи, здатні дотримувались етичних вимог, норм доброчесності?**

В реаліях, ці питання напряму пов'язані з особистісними характеристиками конкретного студента. В ході практики, стикаючись із різними ситуаціями та моделями поведінки, студенти виявляли як найкращі свої риси, притаманні майбутньому соціальному працівнику: людяність, відповідальність, порядність, як і, інколи, найгірші. В цілому зазвичай студенти, як особистості, приходять вже сформованими, відповідно до тієї інформації, що отримали напередодні (іноді стереотипів). У рамках практики студента можна лише направити (при умові, що він згоден взаємодіяти). У рамках практики сформувати систему цінностей неможливо, хоча зазвичай дотриманню етичних норм соціальної роботи приділяється значна увага.

В цілому, рівень студентів Університету Грінченка досить високий. Щодо процесу організації практики є потреба зауважити, що незручною і для студентів і для організаторів практики є форма безвідривної практики. Також на якість практики впливає, що студенти старших курсів, що вже працюють (переважно не за спеціальністю) не можуть відвідувати всі заходи практики, до чого база ставиться в цілому з розумінням.

▪ **Які тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?**

– До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?

До постійних змін – до визнання постійного бурхливого розвитку соціальної роботи в Україні; бути налаштованим на співпрацю з ГО (як ресурсом).

– **Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?**

Медіатори, тренери, ерготерапевти, аддиктологи, корекційні педагоги, фахівці з моніторингу і оцінки соціальних програм і проектів.

Наші фахівці досить високо оцінюють рівень підготовки випускників спеціальності «Соціальна робота», як бакалаврів й магістрів, так і кандидатів наук, що виконали свою наукову роботу в аспірантурі. Вважаємо, що кафедра рухається у правильному напрямі. А також, на нашу думку, варто підкреслити високий потенціал випускників Університету Грінченка, їхню лідерську громадянську позицію, бажання зростати професійно й особистісно. Освітні програми кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи постійно розвиваються і вдосконалюються, а це хороша ознака, бо і соціальна сфера дуже стрімко розвивається. Наші працівники закінчували, як бакалаврську і магістерську програми, такі і успішно навчалися в аспірантурі.

Директор
Київського міського центру
соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді

Я.В. Колобова

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю

з Вовком Володимиром Семеновичем,

**заступником директора Департаменту з питань захисту прав дітей та
забезпечення стандартів рівності Національної сервісної служби України,
начальником відділу з питань організації оздоровлення та відпочинку дітей**

*Інтерв'юер: Санига Світлана
Володимирівна, старший викладач
кафедри соціальної педагогіки та
соціальної роботи Інституту людини
Київського університету імені Бориса
Грінченка*

▪ До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

— Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

Коли центральний орган виконавчої влади проводить конкурс, то там, як правило, встановлюється не менше трьох років роботи по спеціальності.

Тому, в нашій системі вони можуть працювати безпосередньо після завершення ЗВО, але, аби піднятися до рівня центрального органу, все-таки бажано було б, попрацювати спочатку у «полі», тобто у нашій системі надання соціальних послуг: із захисту прав дітей, соціального обслуговування, тощо.

Спочатку попрацювати на рівні якогось закладу, який працює в системі соціального обслуговування або соціальних послуг, потім піднятися на перший щабель розвитку державної служби, наприклад: районна державна адміністрація, або виконавчий комітет територіальної громади, потім – на наступний щабель – міський, в місті Києві або обласний рівень, а потім центральний орган. Я вважаю, що тут є певні правила розвитку системи державної служби, а я працюю саме в центральному органі виконавчої влади, який передбачає певне кар'єрне зростання. Тому, було б бажано, аби спочатку людина, отримавши певні практичні знання, вміння і навички, безпосередньо магістра, вивчившись в Університеті Грінченка, пішла на практичну роботу, а потім, проявивши себе, дізнавшись як діє ця система, перейшла на адміністративну роботу.

— На яких посадах в професійній сфері, до якої належить роботодавець, вони можуть працювати?

Працівники національної соціальної сервісної служби – це люди які взяті за конкурсом або шляхом переведення з аналогічних посад, які працюють як державні службовці, тому в нашій організації інших посад просто немає, в національній соціальній сервісній службі та і в принципі в Міністерстві соціальної політики.

Звичайно, фахівці з моніторингу й оцінки потрібні і звичайно вони будуть корисними. Наприклад, якщо в нас є директорат в Міністерстві соціальної політики, який формує політику, то для того, щоб формувати будь яку політику, треба спочатку здійснювати певні заходи: аналіз, наприклад, тобто вивчати систему розвитку, слабкі/сильні сторони, загрози, перспективи, можливості і звичайно без моніторингу, ніяка політика не формується, коли політика реалізовується, знову ж таки, одна велика складова реалізації політики є моніторинг того, що відбувається в царині якраз реалізації певних рішень Президента України, Уряду, виконання законодавства, але знову ж таки, ті працівники які працюють в органах виконавчої влади виключно державні службовці і набираються на конкурентних засадах конкурсу держслужбовців, тобто моніторинг то вже вид діяльності державного службовця, а, перш за все, він державний службовець.

– **В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?**

Робота соціальної служби полягає в постійному моніторингу: моніторинг деінституціалізації; моніторинг розвитку децентралізації; моніторинг розвитку соціальних послуг у громаді тощо. Тому, ми, звісно, зацікавлені, але ж зацікавлені в спеціалістах по деінституціалізації в цілому, а потім уже як один із напрямків – це моніторинг того, що відбувається в процесі деінституціалізації, тобто, людина розуміється, що таке деінституціалізація, а вже потім, що таке моніторинг та оцінка. І тому я переконаний, що це дуже вдала освітня програма для майбутніх магістрів спеціальності 231 Соціальна робота.

▪ **Що, на ваш погляд, мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм» безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?**

– **Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації?**

Ще раз зацентрую, що для нашої установи важливо, який практичний соціальний досвід має наш претендент. Де і скільки він працював за своїм соціальним практичним спрямуванням і має широкий набір компетентностей як соціальний працівник.

– **Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?**

Всі знання та навички з усіх дисциплін, які є на бакалавраті та магістратурі, особливо під час навчання на такій, на мою думку, цікавій освітній програмі як «моніторинг і оцінка».

– **Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?**

Не вистачає фахівців, які б професійно займалися керівництвом соціальних проєктів і їх оцінюванням.

■ Які переваги і недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, що проходять практику у Вашій установі (відповідно до освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»)?

– **Що у них виходить добре, у чому Вони достатньо підготовлені?**
Недоліків ми не вбачаємо. Хороша й ґрунтовна підготовка, що передбачає великий блок з оцінювання не тільки проєктів, але й соціальних послуг. Дуже добре, що актуальні соціальні проблеми вони опановують в межах дисципліни з соціальних досліджень. А ще мені імponує така розбита на три етапи виробнича практика. Добре, що студент може так порційно закріплювати отримані знання на практиці.

– **Які завдання важкі для виконання студентами?**
Не було таких. Все їм було під силу.

– **Яких знань та навичок, на Ваш погляд їм не вистачає?**
Складно відповісти на це питання, оскільки в процесі виконання поставлених завдань під час оглядової та виробничих практик, всі завдання студентами виконувались. А студенти цієї освітньої програми не були у нас на практиці, хоча до нас зверталася Тетяна Леонідівна Лях із запитом про можливість проведення на нашій базі дослідження для магістерської роботи. Ми розглядаємо зараз таку можливість.

– **Якою мірою студенти, на Ваш погляд, обізнані щодо етичних норм соціальної роботи, здатні дотримувались етичних вимог, норм доброчесності?**
Повною мірою обізнані щодо етичних норм соціальної роботи та здатні дотримуватись етичних вимог та норм доброчесності. В Університеті Грінченка дуже відповідально ставляться до доброчесності.

■ Які тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?

– **До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?**
Реформа системи соціального захисту населення – це вимога часу. Ми змінюємо підходи до надання соціальної допомоги. Людині буде виплачуватися не лише адресна грошова допомога від держави, а й надаватимуться за місцем її проживання соціальні послуги, які допоможуть їй вийти зі складної життєвої ситуації. Кожна громада має розвивати соціальні послуги, які необхідні для її мешканців. Для цього там повинні працювати фахівці з соціальної роботи, які будуть оцінювати потреби у цих послугах людей, які звернулись за призначенням допомоги. Випускники мають бути готові до роботи у форматі невизначеності, реформування.

– Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоби адаптуватися до тих змін, що настають, або можуть настати в галузі соціальної роботи?

На мою думку, головним вектором у підготовці фахівців соціальної сфери на сьогоднішній день є освіта, як у світі, так і в Україні, що передбачає впровадження інноваційних процесів, перегляду традиційних підходів до формування особистості фахівця, його особистісного розвитку та соціальної адаптації. Сучасному фахівцю необхідні гнучкість та нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидкісних змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей.

– Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?

Цінуватись завжди будуть компетентні та віддані своїй справі спеціалісти. А цікавою, сучасною на сьогодні, на мою думку, є підготовка студентів з питань деінституціалізації, оцінки та моніторингу надання соціальних послуг, оцінки потреб територіальних громад, соціальна медіація, соціальна адвокація. Але, перш за все фахівець повинен володіти базовими знаннями та навичками роботи з різними категоріями отримувачів соціальних послуг.

Заступник директора Департаменту з питань захисту прав дітей та забезпечення стандартів рівності Національної сервісної служби України, начальник відділу з питань організації оздоровлення та відпочинку дітей

[Signature]
В.С. Вовк

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю
з Ольгою Щетініною,
членом правління Української асоціації оцінювання

Інтерв'юер: Тетяна Спіріна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

▪ До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

– Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

Такі фахівці можуть працювати як в державному, так і в некомерційному секторі. Керувати і виконувати роботу соціальних установ, некомерційних і благодійних організацій. Вкрай необхідні фахівці з моніторингу та оцінки для ефективного і прозорого управління, орієнтованого на результати.

– На яких посадах в професійній сфері, до якої належить роботодавець, вони можуть працювати?

Це можуть бути керівники та працівники державних органів та установ соціальної сфери, а також керівники та працівники некомерційних, громадських організацій та благодійних фондів. Випускники можуть бути фахівцями з моніторингу та оцінки, як зовнішніми, так і внутрішніми, працюючи в своїх організаціях.

– В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?

Нам, як Асоціації фахівців, цікаво мати представників професії в різних секторах (державному і громадському), а також, які спеціалізуються в різних сферах - наприклад, в роботі з дітьми сиротами, сім'ями в СЖО, медицині, гуманітарній та соціальній допомозі, працевлаштування, забезпечення миротворчого процесу, прав людини, справедливого правосуддя тощо. Маючи основні знання і навички, які отримають випускники, вони можуть спеціалізуватися в певних сферах за вибором. Нам і країні потрібні всі.

▪ Що на ваш погляд мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм» безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

– Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації?

Уміння бути активним, гнучким, продовжувати вчитися у колег і здобувати знання по роботі самостійно.

– **Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?**

Для початку необхідні загальні знання з менеджменту соціальних проєктів, вміти ставити цілі і завдання, визначати необхідні заходи для вирішення соціальних проблем і відстежувати результати. Для останнього необхідно знати, як побудувати систему МіО в організації, етапи та технологію проведення оцінки результатів і вироблення рекомендацій.

– **Яких знань та навичок, на Ваш погляд, частіше за все не вистачає випускникам ЗВО, які пробують себе у Вашій сфері?**

Фахівці з моніторингу та оцінки є унікальними для України, їх не так багато, і поки ні у кого немає вітчизняного диплома, так як не було такої програми у ЗВО. Тому, в принципі, не вистачає фахівців, які б професійно займалися керівництвом соціальних проєктів і їх оцінкою.

– **Які переваги і недоліки Ви вбачаєте при професійній підготовці студентів Київського університету імені Бориса Грінченка (відповідно до освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»)?**

Випуск фахівців з цієї спеціальності є унікальним для України. Тому в навчанні таких фахівців бачу тільки переваги. Хочеться побажати, щоб практики, стажування було якомога більше, щоб випускникам можна було довірити виконання роботи відразу після закінчення закладу вищої освіти.

■ **Як тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?**

– **До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?**

Спеціальність МіО, як і проєктний менеджмент, стає все більш глобальною. Необхідно прищеплювати випускникам глобальне мислення, щоб вони не замикалися на приватних питаннях, а мислили масштабно.

Крім того, на сьогоднішній момент недостатньою законодавчої бази для широкого впровадження МіО в діяльність державних органів. Але в найближчі роки це прийде в Україну, як вимога міжнародних, глобальних стандартів держуправління. Ось тоді знадобиться значна кількість фахівців з професійним дипломом і підготовкою.

– **Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоби адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки?**

Стежити за світовими і національними тенденціями в своїй сфері, приєднуватися до професійних спільнот, як національних, так і міжнародних, бути в них активними членами.

– **Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?**

Як тільки МіО стане частиною державної політики, будуть потрібні фахівці, які розуміються і в соціальній політиці, і в законодавчій сфері з цього питання.

Ольга Щетініна,
Член правління
Української асоціації оцінювання

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'O. Shchetina', is placed over a faint, light blue circular official stamp.

Підпис

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю
з Скіпальською Галиною Богданівною,
директором представництва HealthRight International
(Право на здоров'я) в Україні

*Інтерв'юер: Аліна Володимирівна Дуля,
викладач кафедри соціальної педагогіки та
соціальної роботи Інституту людини
Київського університету імені Бориса
Грінченка*

▪ До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

1. Безпосереднє надання соціальних послуг громадянам.
2. Планування надання послуг відповідно до запиту та наявності ресурсів.
3. Моніторинг потреб та оцінювання відповідності наданих послуг потребам населення.

– Яку роботу, на Ваш погляд, можуть виконувати фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

Фахівці з соціальної роботи, які завершили освітню програму «Моніторинг та оцінка соціальних програм», як зазначалося вище, мають змогу включатися в процес організації та надання соціальних послуг населенню, оцінювати рівень якості, відповідність потребам наданих послуг.

– На яких посадах в професійній сфері, до якої належить роботодавець, вони можуть працювати?

Фахівці зазначеної програми можуть працювати у сфері надання соціальних послуг державними та комунальними інституціями, працювати у неурядових (міжнародних та національних) організаціях і на посадах безпосередніх надавачів соціальних послуг, а також займати менеджерські посади управління проектною діяльністю, бути такими затребуваними фахівцями з оцінювання.

– В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?

1. Фахівцями з управління соціальними проектами та програмами.
2. Фахівцями з оцінювання якості надання соціальних послуг.

▪ Що, на ваш погляд, мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм» безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працевлаштуватися у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

Мати високий рівень знань та навичок відповідно до їхньої спеціалізації. Мати достатній рівень володіння іноземною мовою. Готовність працювати з вразливими верствами населення. Вміння планувати діяльність свою та команди

(за необхідності). Мати аналітичні здібності. Вміння працювати в команді. Здатність вчитися та підвищувати рівень своїх професійних компетенцій.

– **Наявність яких компетентностей ви би стали перевіряти у «недосвідченого» претендента на роботу в вашій організації?**

Стресостійкість, готовність до змін діяльності, аналітичні навички, навички міжособистісної взаємодії.

– **Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов'язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар'єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?**

На початку своєї кар'єри фахівцю необхідно:

Розуміти сутність та значення напрямів, форм та методів соціальної роботи, як вони функціонують на різних рівнях.

Орієнтуватися в системі законів та нормативно-правових актах, що діють у відповідній сфері надання соціальних послуг.

Вміти організувати та провести первинні прийоми вразливих груп населення.

■Які переваги і недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, що проходять практику у Вашій установі (відповідно до освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»)?

Студенти добре обізнані у своїй діяльності, виконують поставлені задачі, беруть активну участь в процесах надання соціальних послуг населенню (за необхідності їх залучення), грамотні в проєктному менеджменті, порівняно зі студентами інших університетів.

– **Що у них виходить добре, у чому Вони достатньо підготовлені?**

Рівень теоретичних знань студентів – високий.

– **Які завдання важкі для виконання студентами?**

Таких завдань не було. Є менторська підтримка від фахівця, який опікується практикою студента, або консультує з магістерського дослідження. Тому, за таких умов успіх забезпечений.

– **Яких знань та навичок, на Ваш погляд їм не вистачає?**

Під час проходження практики студентам найчастіше не вистачає навичок для практичної діяльності. Рівень теоретичних знань високий, але недостатньо навичок для втілення знань в практичній діяльності. Це не завжди пов'язано з рівнем підготовки, але й від самого студента, його вмотивованості до професійної діяльності, академічної успішності.

– **Якою мірою студенти, на Ваш погляд, обізнані щодо етичних норм соціальної роботи, здатні дотримувались етичних вимог, норм доброчесності?**

Студенти Університету Грінченка добре обізнані щодо етичних норм соціальної роботи та дотримуються етичних вимог і норм доброчесності. У нас не було прецеденту з цього питання.

■Як тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм?

– **До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?**

Випускники ЗВО мають бути готовими адаптуватися до будь-яких змін у процесі роботи. Знаходити вихід та оперативно вирішувати будь-які кризові та нестандартні ситуації. А як соціальні працівники, що спеціалізуються на

оцінюванні соціальних програм і проєктів, вони повинні дуже добре розуміти особливості орієнтованого на результат управління, вміти оцінювати розвиток.

– **Якими якостями мають володіти випускники ЗВО, щоби адаптуватися до тих змін, що настають або можуть настати в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки?**

На сьогодні актуальним є застосування у практичній діяльності інструментів/засобів віддаленої роботи та адаптація їх до щоденної діяльності. Бачила, що у цій освітній програмі є курс з ІКТ у професійній діяльності. Це дуже добре. А також вражає Електронний кампус Університету Грінченка.

Бажаю вашій освітній програмі розквіту і запевняю у продовженні нашого плідного партнерства!

Директор представництва
HealthRight International
(Право на здоров'я) в Україні

Галина СКІПАЛЬСЬКА

ПРОТОКОЛ ЕКСПЕРТНОГО ІНТЕРВ'Ю

з Вайнолою Ренате Хейкївною,

доктором педагогічних наук, професором, завідувачем кафедри соціальної педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова

*Інтерв'юер: Денисюк Олена Миколаївна,
доцент кафедри соціальної педагогіки та
соціальної роботи Інституту людини
Київського університету імені Бориса
Грінченка*

▪ До виконання яких професійних завдань мають бути готові фахівці з соціальної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»?

Я думаю, що перелік цих завдань перш за все виходить зі змісту предмету даної освітньої програми і її мети. Магістри ОП «Моніторинг і оцінка соціальних програм» перш за все повинні володіти комплексом технологічних показників і тому їх головним завданням: бути технологами процесу моніторингу та оцінки. Моніторинг та оцінка самі по собі є технологічними процедурами, тому моє бачення специфіки та унікальності даної освітньої програми полягає у готовності студентів до здійснення цих технологічних операцій.

– В яких працівниках (в контексті їхньої професійної підготовки) Ви були б найбільш зацікавлені?

Зважаючи на сучасні тенденції розвитку соціальної роботи України, зокрема, на процеси децентралізації, на створення об'єднаних територіальних громад, на мою думку, ми зараз були б дуже зацікавлені в спеціалістах (в даному випадку я кажу як вузівський працівник), які б могли навчити студентів, наприклад, бакалаврського рівня роботі по оцінці потреб і проблем громади. Саме цей напрям - оцінка переліку тих соціальних послуг, які надаються, визначення видів соціальних послуг внаслідок системного моніторингу є найбільш цікавим вектором.

▪ Що на ваш погляд мають вміти робити випускники ЗВО за спеціальністю «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм» безпосередньо по завершенню навчання, щоб вони могли успішно працювати у Вашій організації та адаптуватися на робочому місці?

Ми розглядаємо випускників даної освітньої програми перш за все в якості майбутніх викладачів фахових дисциплін, і зокрема, їх підготовка дає можливість запропонувати їм широкий вибір дисциплін варіативного блоку: це можуть бути технології моніторингу, технології оцінки, оцінка потреб і проблем громад, оцінка стану сімей тощо. Тобто різноманітні види оцінок можуть

наповнити змістовим контентом підготовку бакалаврів. Окрім того, нам було б цікаво долучити таких фахівців до взаємодії зі студентами, студентським самоврядуванням в якості створення нових проєктів та програм стосовно оцінки потреб сучасного студентства, оцінки стану задоволеності студентів якістю їх освітніх програм. Отже, плюсом даної освітньої програми є те, що її випускники можуть бути координаторами системи виховних, соціально-виховних впливів на студентську молодь завдяки тим навичкам аналітики, оцінки, якими вони володіють.

– **Знання та навички з яких дисциплін, на Ваш погляд, обов’язково необхідні соціальному працівнику для початку своєї кар’єри за спеціальністю взагалі та у Вашій організації зокрема?**

Якщо стосовно нашої організації, то перш за все, це знання методики викладання фахових дисциплін, оскільки ми розглядаємо цих випускників в якості майбутніх викладачів, знання загальних технологій соціальної роботи та знання окремих технологічних процесів.

▪ **Які переваги і недоліки Ви вбачаєте у професійній підготовці студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, що проходять практику у Вашій установі (відповідно до освітньої програми «Моніторинг і оцінка соціальних програм»)?**

Звичайно більше переваг, оскільки програма на мою думку дуже логічна, програма цікава, вона дійсно інноваційна, дає великий масив практик, в тому числі і викладацької, ми долучаємо студентів до даного виду практики. Головною перевагою є те, що сучасні студенти, які зараз навчаються за цією програмою, є результатом студентоцентрованого підходу. Вони бачать свою траєкторію, володіють абсолютно ексклюзивними навичками оцінки і моніторингу. Щодо недоліків: передивляючись зміст програми та зміст фахових компетентностей, я вважаю, що ці дві процедури “моніторинг” та “оцінка” потребують все ж таки диференціації. Було б добре, щоб певні компетентності і результати навчання були спрямовані саме на моніторинг, а окремі компетентності і результати відповідали поняттю більше “оцінки”, тоді в сукупності це дало б кращий результат. Проте я засвідчую надзвичайно високий рівень фахової підготовки, методичної обізнаності, чудові знання методології досліджень. Це показують студенти під час підготовки своїх магістерських робіт, тому про переваги можна говорити дуже довго.

– **Якою мірою студенти, на Ваш погляд, обізнані щодо етичних норм соціальної роботи, здатні дотримувались етичних вимог, норм доброчесності?**

Безперечно, оскільки переважна більшість студентів даної освітньої програми є випускниками ще бакалаврського рівня ступеню підготовки, тому ознайомленні з великою кількістю нормативних документів, які стосуються цих питань. Крім того, окремо читається дисципліна “Етика соціальної роботи”, і в

подальшому є модулі, які пов'язані з деонтологією, з професійною етикою. Окрім того, в змісті кожного курсу є, завдання дослідницького характеру, виконання яких вимагає дотримання етичних норм. Під час написання курсових, перед студентами постійно постають завдання дотримання норм професійної етики, педагогічної етики. Надалі, ці питання піднімаються, коли йдеться про викладацьку роботу і академічну доброчесність, про викладацьку культуру, оскільки корпоративна етика в Університеті Грінченка є скажімо такою цінністю університетського життя. Студенти цю цінність не просто розуміють, вони її приймають як особисту. І тому відповідальність, гідність і професійна чесність для них є не порожніми словами. Це відразу помітно.

■Які тенденції у розвитку Вашої галузі, на Ваш погляд, ЗВО мають враховувати при розробці своїх навчальних програм? До яких змін в галузі мають бути готові випускники ЗВО?

Ми говоримо про те, що сьогодні оце поєднання стандартних компетентностей і м'яких навичок, воно все йде від м'яких навичок, оскільки і швидкоплинні зміни, умови пандемії, різноманітні кризи які відбуваються сьогодні в суспільстві, мають забезпечити готовність соціального працівника до роботи з новими групами отримувачів послуг, до зміни видів цих послуг, до зміни навіть інституцій. Зараз відбувається трансформація центрів соціальних служб, перенесення важелів впливу на територіальну громаду, тому така схильність до гнучкості мислення, дій, вміння працювати в ситуаціях з надзвичайною напругою, з неочікуваними умовами, є на мою думку, дуже важливим вмінням, тобто вміння адаптації, з професійної адаптації.

— Які спеціалізації або яка додаткова підготовка соціальних працівників можуть, на Ваш погляд, найбільшою мірою цінуватись працедавцями в найближчі роки та у більш віддаленій перспективі?

Сьогодні ми можливо не говоримо про спеціалізації, ми говоримо про певні блоки дисциплін за вибором, які ми можемо запропонувати студентам, і в даному контексті, якщо ми говоримо про цю освітню програму, можливо це оцінка потреб окремих категорій отримувачів послуг. Наприклад, робота і оцінка ситуацій розвитку дітей та молоді в умовах соціокультурного середовища великого міста. На мою думку, Університет, який є муніципальним закладом вищої освіти, робить дуже багато соціальних проєктів для міста, але з урахуванням потреб і оцінки, саме студенти даної освітньої програми могли б виступити в якості розробників, генераторів таких проєктів. Це один вектор роботи, робота в соціокультурному середовищі великого міста і розвиток дітей і молоді в умовах такого міста. А другий напрям - його підказує саме життя – можливо це кризова соціальна допомога різним категоріям населення в умовах пандемії, допомога в подоланні стресів, допомога в подоланні конкретних перешкод, які виникають у певних груп клієнтів, отримувачів послуг, які вимушені зараз бути вдома. А в принципі, я б виходила не тільки з міркувань експертів і працедавців, а ,можливо, говорила б перш за все про потреби та

інтереси самих студентів. Нехай вони своїми виборами дисциплін роблять собі нову спеціалізацію.

**Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної педагогіки
НПУ імені М.П. Драгоманова**

РЕНАТЕ Вайнола